

Братя Грим
Едноочка, Двуочка и
Триочка

Живяла някога една жена, която имала три дъщери. Голямата се казвала Едноочка, защото имала едно око по средата на челото; средната – Двуочка, защото имала две очи като всички други хора; малката – Триочка, защото имала три очи и третото ѝ око се намирало също по средата на челото.

И тъй като Двуочка не се отличавала от всички други хора, сестрите и майка ѝ не можели да я понасят. Все ѝ натяквали:

– Ти с твоите две очи не стоиш по-горе от простия народ, ти не си от нашия род.

Блъскали я, подхвърляли ѝ стари дрехи, давали ѝ за ядене само остатъци, на всяка крачка ѝ причинявали мъка.

Веднъж Двуочка трябвало да отиде на полето да пасе козата, но била много гладна, тъй като сестрите ѝ дали съвсем малко храна. Седнала тя на един синор, заплакала и плакала така, че от очите ѝ потекли две ручейчета.

Ала в мъката си случайно вдигнала очи и видяла пред себе си една жена, която я попитала:

– Защо плачеш, Двуочке?

Двуочка отвърнала:

– Как да не плача? Имам две очи като всички други хора, затова сестрите и майка ми не могат да ме търпят, блъскат ме от един ъгъл в друг, подхвърлят ми стари дрехи и за ядене ми дават само остатъци. Тази сутрин ми дадоха толкова малко, че още съм ужасно гладна.

А жената била орисница и ѝ рекла:

– Двуочке, изтрий сълзите от лицето си и ще ти кажа нещо, след което вече никога няма да гладуваш. Само кажи на козата:

Ти хрупна си трева зелена,
я изврещи сега за мене:
„Момата вече огладня,
сложи ѝ, масичке, храна!“

и в същия миг ще видиш пред себе си чудесно наредена масичка с най-отбрани ястия; ще можеш да ядеш, колкото искаш. А след като се наядеш и вече нямаш нужда от масичката, ще кажеш:

Добре си хапнах, честно слово,
я изврещи сега отново:
„Ти, масичке, си без цена,

но прибори се настрана!“ –

и в същия миг тя ще изчезне от очите ти.

Казала това орисницата и си отишла. А Двуочка си помислила: „Ще видя веднага дали е вярно онова, което ми каза тя, защото съм много гладна“. И рекла:

Ти хрупна си трева зелена,
я изврещи сега за мене:
„Момата вече огладня,
сложи й, масичке, храна!“

Още не изрекла докрая, и видяла пред себе си масичка, покрита с бяла покривка, а на нея имало чиния, нож, вилица и сребърна лъжица и били сложени най-отбрани, още топли ястия, от които се вдигала пара, като че токущо били донесени от кухнята.

Сипала си Двуочка и си хапнала добре, а като се наситила, казала, както я научила орисницата:

Добре си хапнах, честно слово,
я изврещи сега отново:
„Ти, масичке, си без цена,
но прибори се настрана!“

Масичката изчезнала веднага с всичко, каквото било на нея. „Чудесно домакинство!“ – помислила си Двуочка, която сега била много доволна и весела.

Когато се стъмнило, тя се прибрала с козата у дома и намерила една глинена паничка с ядене, оставена ѝ от сестрите, но не я докоснала. На другия ден излязла пак с козата на полето и оставила оскъдните хапки, които ѝ оставили за закуска.

Първия и втория път сестрите не обърнали на това никакво внимание, но тъй като се случвало всеки ден, замислили се и рекли:

– Става нещо с Двуочка. Преди изяждаше всичко, каквото ѝ давахме, а сега не го и докосва. Сигурно е намерила някаква друга леснина.

И за да узнаят истината, решили Едноочка да отиде заедно с Двуочка, когато тя изведе козата на паша, и да наблюдава какво върши сестра им и дали някой ѝ носи нещо за ядене и за пиене.

И щом Двуочка се накарала да върви на полето, Едноочка отишла

при нея и рекла:

– Ще дойда с тебе; искам да видя дали добре пазиш козата и дали я водиш на хубава паша.

Ала Двучка разбрала какво си е наумила Едноочка, завела козата сред високата трева и рекла:

– Ела да седнем, Едноочке, и аз ще ти попяя.

Седнала Едноочка, защото била уморена от дългия път и от слънчевия пек, а Двучка запяла, като непрекъснато повтаряла:

Едноочке, бдиш ли?

Едноочке, спиш ли?

Скоро Едноочка затворила окото си и заспала. И щом Двучка видяла, че Едноочка спи дълбоко и не може да види нищо, казала на козата:

Ти хрупна си трева зелена,
я изврещи сега за мене:
„Момата вече огладня,
сложи й, масичке, храна!“

Седнала пред масичката и яла и пила, докато се наситила, а после пак казала:

Добре си хапнах, честно слово,
я изврещи сега отново:
„Ти, масичке, си без цена,
но прибери се настрана!“

И всичко мигновено изчезнало.

Тогава Двучка събудила Едноочка и казала:

– Едноочке, ти искаше уж да пазиш козата, а заспа. През това време козата щеше да се запилее кой знае къде. Хайде, ставай да се прибираме у дома!

Прибрали се у дома и Двучка пак не докоснала паничката си. А Едноочка не могла да обясни на майка си защо сестра ѝ не иска да яде. Само казала за свое оправдание:

– Заспах на полето.

На другия ден майката рекла на Триочка:

– Този път ще отидеш ти с нея. Отваряй си очите дали някой ѝ носи ядене и пиене, защото тя сигурно яде и пие тайно.

Отишла Триочка при Двучка и рекла:

– Ще дойда с тебе. Искам да видя дали добре пазиш козата и дали я водиш на хубава паша.

Ала Двучка разбрала какво си е наумила Триочка, завела козата сред висока трева и казала:

– Да поседнем, Триочке, и аз ще ти попея.

Триочка седнала, защото била уморена от пътя и от слънчевия пек, а Двучка запяла пак предишната песничка:

Триочке, бдиш ли? –

Но вместо да изпее сега:

Триочке, спиш ли?

тя по невнимание изпяла:

Двучке, спиш ли?

и повтаряла непрекъснато:

Триочке, бдиш ли?

Двучке, спиш ли?

Две от очите на Триочка се затворили, ала третото, понеже в края на песничката не се говорело за него, не се затворило. Триочка само се престорила, че спи и с него, но това било хитрина – тя леко притворила третото си око и виждала всичко. И понеже помислила, че Триочка спи. Двучка произнесла пред козата заклинанието:

Ти хрупна си трева зелена,
я извреци сега за мене:
„Момата вече огладня,
сложи й, масичке, храна!“

Яла и пила до насита и заповядала на масичката да си отиде:

Добре си хапнах, честно слово,
я извреци сега отново:
„Ти, масичке, си без цена,
но прибори се настрана!“

Триочка чула и видяла всичко. Дошла после Двучка при нея, събудила я и рекла:

– Ех, Триочке, заспа ли? Добре пазиш! Хайде ставай да се прибираме у дома.

Като се прибрали у дома, Двучка пак не яла нищо, а Триочка рекла на майка си:

– Знам сега защо тази горделивка не яде. Щом в полето каза на

козата:

Ти хрупна си трева зелена,
я извреци сега за мене:
„Момата вече огладня,
сложи й, масичке, храна!“ –

пред нея веднага застана една масичка, на която са сложени най-отбрани ястия, много по-хубави от нашите. И като се нахрани до насита, пак рече:

Добре си хапнах, честно слово,
я извреци сега отново:
„Ти, масичке, си без цена,
но прибери се настрана!“ –

и всичко веднага изчезва. Аз наблюдавах зорко. Тя с някакво заклинание приспа двете ми очи, но за щастие третото око на челото ми остана будно.

Тогава завистливата майка викнала на Двуочка:

– Ти искаш да живееш по-хубаво от нас, а? Ще ти приседне.

Донесла един касапски нож и го забила в сърцето на козата, която паднала мъртва на земята.

Като видяла това, Двуочка много се натъжила, отишла на полето, седнала на синора и заплакала с горчиви сълзи. Изведнъж орисницата пак се явила пред нея и я попитала:

– Защо плачеш, Двучоке?

– Как да не плача? – отвърнала тя. – Майка ми уби козата, която всеки ден, щом изричах твоето заклинание, ми слагаше на масичката най-отбрани гозби. Сега ще трябва пак да гладувам и да страдам.

Орисницата рекла:

– Ще ти дам един добър съвет, Двучоке. Помоли твоите сестри да ти дадат вътрешностите от закланата коза и ги зарови в земята пред вратата на къщата. От тях ще израсне твоето щастие.

Тя изчезнала, а Двуочка се прибрала у дома и рекла на своите сестри:

– Мили сестрици, дайте и на мене нещичко от козата. Не искам кой знае какво, дайте ми само вътрешностите.

Те се изсмели и отвърнали:

– Вземи ги, щом не искаш нищо друго.

Взела Двучка вътрешностите и вечерта тайно ги заровила в земята пред вратата на къщата, както я посъветвала орисницата.

На другата заран, когато всички се събудили и излезли на двора, видели, че пред вратата се извисявало чудно хубаво дърво, листата му били сребърни, а между тях висели златни плодове – сигурно никъде по широкия свят не можело да се намери нещо по-прекрасно и по-скъпо. Но те не знаели как е дошло дървото там през нощта; само Двучка се досетила, че е израснало от вътрешностите на козата, понеже се намирало точно там, където ги била заровила.

Тогава майката рекла на Едноочка:

– Качи се, дъще, и обери плодовете от дървото.

Покатерила се Едноочка на дървото, но щом посегнала да хване една от златните ябълки, клонът се изплъзнал от ръката ѝ; и това се повтаряло всеки път, така че каквито усилия и да правела, не успявала да откъсне нито една ябълка.

Тогава майката рекла:

– Качи се ти, Триочке! С твоите три очи ще виждаш по-добре от Едноочка.

Слязла Едноочка от дървото, покатерила се Триочка. Но и тя не излязла по-похватна – както и да гледала, златните ябълки всеки път се дръпвали назад.

Най-сетне майката загубила търпение и сама се покатерила на дървото; но и тя също като Едноочка и Триочка не могла да хване нито един плод – посягала все напразно.

Накрая Двучка казала:

– Ще се кача аз, може да успея.

Обадили се сестрите:

– С твоите две очи ли? Много си въобразяваш.

Покатерила се Двучка на дървото и златните ябълки не бягали от нея, а сами се навеждали към ръката ѝ, така че тя можела да ги къса една след друга, и после слязла с пълна престилка. Майка ѝ ги взела, но вместо да благодари на клетата Двучка, завидела ѝ, че само тя може да бере от плодовете. И трите започнали да се държат още по-сурово с нея.

Веднъж сестрите и майка им стояли под дървото. В това време минавал един млад рицар.

– Бързо, Двучке – викнали двете сестри, – скрий се, не бива да ни засрамваш!

И бързо захлупили клетата Двучка с една празна бъчва, която стояла близо до дървото; скрили под нея и набраните златни ябълки.

Приближил се рицарят и те видели, че бил голям хубавец. Спрял се той, възхитил се от разкошното дърво със сребърни листа и златни плодове и попитал двете сестри:

– Чие е това хубаво дърво? Който ми даде едно клонче от него, ще получи, каквото пожелае.

Едноочка и Триочка отвърнали, че дървото е тяхно и посегнали да му откъснат клонче. Мъчили се много и двете, но не успели, защото клоните и плодовете всеки път се дръпвали назад.

Рицарят казал:

– Чудно, дървото е ваше, а вие нямате власт да откъснете нещо от него.

Те пак започнали да твърдят, че дървото е тяхно. В това време Двуочка бутнала изпод бъчвата две-три златни ябълки и те се търкулнали пред краката на рицаря; а Двуочка направила това, защото се разсърдила, че Едноочка и Триочка лъжат.

Като видял златните ябълки в краката си, рицарят се учудил и попитал откъде са дошли. Едноочка и Триочка отвърнали тогава, че имали още една сестра, но че тя не бива да се показва пред никого, защото имала само две очи като всички други обикновени хора. Ала рицарят настоял да я види и викнал:

– Излез, Двуочке!

Тогава Двуочка излязла съвсем спокойно изпод бъчвата и рицарят се смял от голямата ѝ хубост.

– Двуочке, ти сигурно ще можеш да ми откъснеш едно клонче от дървото.

– Да – отвърнала Двуочка, – сигурно ще мога да направя това, защото дървото е мое.

Покатерила се горе и лесно откъснала една вейка с тънки сребърни листа и златни плодове. После я подала на рицаря.

Тогава рицарят рекъл:

– Двуочке, какво искаш да ти дам?

– Ах – отвърнала Двуочка, – аз търпя глад и жажда, мъки и страдалия от ранна утрин до късна вечер: ще бъда щастлива, ако ме отведете отгук.

Вдигнал рицарят Двуочка на ръце, качил я на коня си и я завел в бащиния си замък. После ѝ дал хубави дрехи, ядене и пиене, колкото искала, и понеже много я обикнал, взел я за жена и отпразнували сватбата много весело.

След като хубавият млад рицар отвел Двуочка, двете сестри

завидели страшно на щастието ѝ.

„Но чудното дърво ще остане за нас – помислили си те. – Макар че не можем да берем плодовете му, все пак всеки ще се спира пред него, ще идва при нас и ще го хвали. Кой знае, може да излезе и нашият късмет!“

Ала на другата заран дървото било изчезнало, а с това се изчерпали и надеждите им. А когато Двучка погледнала от прозореца на стаята си, обзела я голяма радост: видяла дървото в двора на замъка – то я било последвало.

Двучка живяла честито дълги години.

Веднъж при нея в замъка дошли две бедни жени и помолили за парче хляб. Двучка ги погледнала и познала сестрите си Едноочка и Триочка, които били толкова бедни, че ходели по пътищата да просят хляб. Ала Двучка ги посрещнала радушно, оставила ги в замъка, направила им много добрини и се грижила така за тях, че двете от сърце се разкаjali за злото, което някога причинявали на сестра си.

КРАЙ

© Димитър Стоевски, превод от немски

Brüder Grimm
Einäuglein, Zweiäuglein und Dreiäuglein

Сканиране и разпознаване: Анани Младенов

Публикация:

Братя Грим – Приказки
Превод – Димитър Стоев
Илюстрации – Антония Дончева
Редактор – Петя Дочева
Технически редактор – Иван Додов
Издателство – „Св.св. Кирил и Методий“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2446>]